

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

סוד
הסוד

የስግድ
ሚስጥሩ

መעמ
שוד
השוד

የቃል ኪዳን እድሳት

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

היזענת?

למעמד הסגד שמות נוספים:
חג המהללה (ሃላላ ምሽት תחינה)
עמתה סווה
(ሐረፍ ሰምት יום הקיבוץ)

ፍጥህ ፍጥህ

סנידה, השתחוות

מסורת עתיקה שנשתמרה אלפי
שנים על ידי קהילת בֵּתָהּ יִשְׂרָאֵל

המרכז למוורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

היזענת?

האורית (ספר התורה)
כתובה בשפת הגעז שהיא
שפה שמית עתיקה.
הגעז הינה אחת מהשפות
הראשונות אליהן תורגם התנ"ך

בין יום הניפורים לסגד

הסגד חל חמישים יום אחרי יום הניפורים ותאריך נ"ט וחשוון

יום של צום, טהרה והתחדשות, ובמרכזו טקס חידוש הברית בין העם לאל,
הכולל קריאת קטעים מן האורית (התורה) ברכות ותפילות לגאולה.

בשונה מיום הניפורים

שבו כל אחד ואחת עושים חשבון נפש אישי,

בסגד בקשת התשובה הנה של הקהילה כולה.

הידעת?

הסגד הוא יום משמעותי בחיי בְּתָהּ ישראל, וקיומו היווה מוקד לרגשות דתיים וכמיהה עזה לציון, לירוסלם {לירושלים}.

הסגד נקבע בהשואת העצדת שקיימו עזרא ונחמיה לחיזוש הברית בין עם ישראל ואלוהיו בימי שיבת ציון

א וּבְיוֹם עֶשְׂרִים וָאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ
הַזֶּה, נִאֶסְפוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּצֹום
וּבְשָׁקִים, וְאַזְמָה, עֲלֵיהֶם. וַיַּבְדִּלוּ
זֶדַע יִשְׂרָאֵל, מִזֶּל בְּנֵי נֹכַח; וַיַּעֲמְדוּ,
וַיִּתְּחוּ עַל-חֲטָאֵיהֶם, וְעֵתוֹת,
אֲבֹתֵיהֶם. וַיִּקְוּמוּ, עַל-עַמְדָם,
וַיִּקְרְאוּ בְּסִפְרֵי תוֹרַת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם,
וּבַעֲיַת הַיּוֹם; וּרְבַעִית מִתּוֹדִים,
וּמִשְׁתַּחֲוִים, לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם. [נחמיה
פרק ט]

ה וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי
כָל-הָעָם, כִּי-מַעַל כָּל-הָעָם
הָיָה; וּנְכִיתָחוּ, עַמְּדוֹ כָּל-
הָעָם. וַיַּבְדִּל עֶזְרָא, אֶת-
יְהוָה הָאֱלֹהִים הַגָּדוֹל; וַיַּעֲנוּ
כָל-הָעָם אָמֵן אָמֵן, בְּמַעַל
יְדֵיהֶם, וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה,
אֲפִים אֲרָצָה. [נחמיה פרק ח]

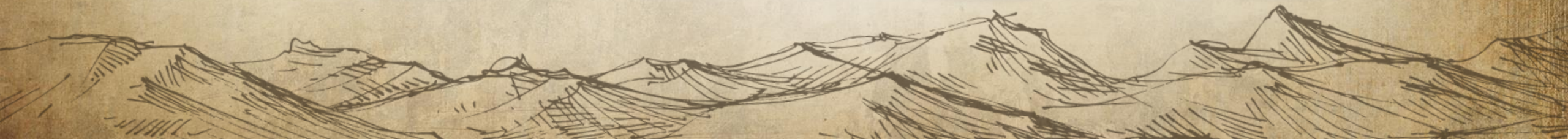
חידוש הברית לשם מה?

היזענת?

כחלק מתפיסת החיים בגלות
הייתה חשיבות רבה לכמיהה
לציון ולמניעת התבוללות.

חידוש הברית נועד: לחזק את
האמונה, לשמור על הזהות הדתית,
הרוחנית והקהילתית
של בְּתֵהּ יִשְׂרָאֵל למרות הקשיים
והאתגרים (רדיפות, קהילות
מפוזרות ומעבר של חלק מהצעירים
לערים הגדולות).

בְּתֵהּ יִשְׂרָאֵל עולים
לְרֹאשׁ הַר גְּבוּה שֶׁם
הַטֶּקֶס נעוץ,
בדומה למעמד הַר
סִינַי וקבלת התורה.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

היזעת?

מצוות הכנסת האורחים היא מצווה חשובה מאוד בקרב בְּתָהּ ישראל. במהלך הסגד מצווה זו קיבלה משנה תוקף בשל העובדה כי רבים הגיעו ממרחקים.

ההכנות המקדימות לסגד

הערכות להכנסת אורחים, והכנת סעודה לסיום הצום

בקהילה

הכשרת המקום לטקס: ניקיון וטיהור של ראש ההר ומיקום של במה לתפילות

בראש ההר

הכנת מלבושי הסגד, רחצה והיטהרות

במרחב האישי

בוקר יום הסגד

הידעת?

בֵּתָה ישראל נהגו לא פעם
לטפס במעלה ההר כשעל
ראשיהם אבנים, סמל להכנעה
בפני הקב"ה

לפנות בוקר טבלו אנשי בֵּתָה ישראל בנהר ולבשו את בגדי החג.

בשלב זה התחיל הצום והקהל התאסף בבית הכנסת לתפילות מיוחדות שקראו
לסיום הגלות ולשיבה הביתה, לִיְדוּ סָלָם.

בהמשך, לקול קריאות שמחה של הקהילה, הוציאו הקייסים את ספר האורית
מבית הכנסת ויחד החלו כולם לצעוד לעבר ההר הנבחר.

בדאש השיירה צעדו הקייסים, השמגלוץ', זקני העדה ואחריהם כל הקהל.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
מרכז ליהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

היזענת?

קריאת האורית נעשתה בשפת הגעז על ידי בכיר הקייסים. קייס נוסף היה מתרגם את הדברים לשפת בני המקום (אמהרית או תגרית).

קריאת התורה על ההר

הפנים של כולם פונות לכיוון לידו-סלם.

הקייסים פותחים את ספר האורית (ספר התורה) וקוראים חלקים נבחרים ממנו - פרשת הסנה הבוער ומעמד הר סיני, פוקים מספר ויקרא, מלכים, ירמיהו, ישעיהו, דניאל ותהילים.

תפילות נוספות קראו להיות נאמנים לתורה ולמסורת, להקפיד בשמירת המצוות ולהתפלל לשיבת ציון.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

סיום טקס התפילה על ההר

בשיאו של הטקס פורשים ידיהם כלפי מעלה, מתוודים על חטאיהם וכורעים ומשתחוים בפני ה'.

לקראת שעות אחר הצהריים מסתיים הטקס בקריאות לחנוג בשנה הבאה בלילו שלם ובתקיעת חצוצרות.

הירידה מההר והחזרה לכפר מלווים בשירה ובריקודים, ספר האורית חוזר לבית הננסת, הקייסים מברכים על הדאבו, בוצעים ומחלקים לציבור.

זו האות לשבירת הצום בסעודה חגיגית שנמשכת שעות ארוכות.

הידעת?

הדאבו - לחם מיוחד שנאכל כחלק ממסורת חג הסגד. הדאבו סימל את הלחם שהוגש בבית המקדש שבירושלם.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
מרכז ליהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

הסגד באדץ ישואל

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

היזענת?

שבארץ בִּתְּה ישראל מקיימים
את הסגד במקום אחד
בִּירוּסָלַם.

בישראל מעמד הסגד מאפשר התכנסות שנתית של כלל בִּתְּה ישראל, והוא מהווה
מקור חיבור לתרבות ולשורשים.

המוני משתתפים עושים דרכם ל לידו-סלם, צעירים ומבוגרים כאחד ונאספים
בטיילת ארמון הנציב, ממנה הם צוֹפִים אֶל עבר הכותל {שרדי בית המקדש}.

יש אנשים מקיימים את האירוע בדחבת הכותל.

במקום ההתכנסות נישאות תפילות על ידי הקייסים בהשתתפות הציבור הרחב ובסיום
התפילות, נערך טקס ממלכתי, בו נושאים דברי ברכות אישי ציבור.

הטקס מסתיים בשבירת הצום ובאכילה הדאבן.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
מרכז יהודי-אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

מעמדו של הסגד בארץ ישראל

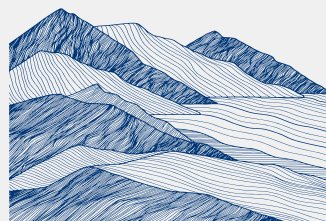
בשנת 2008 חוקקה כנסת ישראל את חוק חג הסגד.

היזענת?

חוק הסגד הוא פרי שיתוף
פעולה של חברי כנסת משלל
הקשת הפוליטית.

בדברי ההסבר להצעת החוק נכתב:
"אימוץ החג על ידי הכנסת ועל ידי מדינת ישראל יאפשר
את שימורה של מסורת עתיקת יומין" וכן הוא נקבע כיום
בחירה לעובדים.

לסיכום

והוא משמש גם להתכנסות
שנתית ולחזיון חיי הקהילה.

זהו יום של תפילה, תחנונים
וכמיהה לירושלם

הסגד מסמל את מעמד הר סיני ומציין
את חידוש הברית בין העם לבוראן.

כל קהילה יהודית ששבה מן הגלות לארץ ישראל, מביאה עימה מסורות ומנהגים
שמצטרפים לפסיפס היהודי-ישראלי והופכים לנכס תרבותי.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

ומשפט אחדון לסיכום

פתגם של בתה ישראל שמתאים למעמד הסגד:

הצוואר נוצר נדי
שאדם יוכל להביט לאחור

አገሩ የተፈጠረው
አዙሮ ለማይቅደስ

קרדיטים:

קרדיטים לתמונות: שושנה בן דור, ג'ואן רוט, מארק ניימן – לשכת העיתונות הממשלתית.

הקלטת התפילה Yitbārek 'egzi'abəher (קייס רחמים נגה) מתוך "הליטורגיה של ביתא ישראל: נעימות התפילה של יהודי אתיופיה", מרכז לחקר המוסיקה היהודית, האוניברסיטה העברית בירושלים.

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
מרכז יהודי-אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

חידון בנושא הסגד

לפניכם/ן 15 שאלות בנושא הסגד.
מוזמנות ומוזמנים לענות עליהן ולגלות את התשובות.

הקדמה

כל קהילה יהודית ששבה מן הגלות לארץ ישראל, מביאה עימה מסורות ומנהגים
שמצטרפים לפסיפס היהודי - ישראלי והופכים לנכס תרבותי.

מעמד הסגד הוא הזדמנות מצוינת להכיר, להבין ולהתחבר לאחת מהמסורות העתיקות ביותר,
שנשתמרה אלפי שנים על ידי קהילת בֵּתָהּ יִשְׂרָאֵל.

1. מה משמעות השם סְגָד?

א סוג של בד

ב ראשי התיבות של מילים מתוך התפילה (ספר, גורל ו-דעת)

ג סגידה והשתחוות

ד מילה באמהרית שפירושה "חג"

1. מה משמעות השם סְגִידָה?

× סוג של בד

× ראשי התיבות של מילים מתוך התפילה (ספר, גורל ו-דעת)

✓ סגידה והשתחוות

× מילה באמהרית שפירושה "חג"

2. מתי חוגגים את הסגד?

- א 50 ימים לאחר יום הניפורים
- ב בנ"ט בחודש חשון
- ג בעת האביב באתיופיה (תחילת העונה היבשה)
- ד כל התשובות נכונות

2. מתי חוגגים את הסגוד?

× 50 ימים לאחר יום הניפורים

× בנ"ט בחודש חשון

× בעת האביב באתיופיה (תחילת העונה היבשה)

✓ כל התשובות נכונות

3. לחג שמות נוספים, מהם?

א יום הניפורים השני

ב חג המַהֲלָלָה (תחינה)

ג עמֶתָה סוּוּה (יום הקיבוץ)

ד תשובות ב+ג נכונות

3. לחג שמות נוספים, מהם?

× יום הניפורים השני

× חג המַהֲלָלָה (תחינה)

× עמֶתָה סוּוּה (יום הקיבוץ)

✓ תשובות 1+ג נכונות

4. מקור הסגד לקוח ממעמד דומה המתואר בתנ"ך. מהו?

א העצדת שקיימו עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון

ב הברית בין הבתרים

ג מעמד הסנה הבוער

ד חורבן הבית הדאשון

5. באתיופיה נהגו בַּתָּה ישראל לקיים את הסגד בעלייה ל...

✓ העצדת שקיימו עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון

✗ הברית בין הבתרים

✗ מעמד הסנה הבוער

✗ חורבן הבית הדאשון

5. באתיופיה נהגו בַּתָּה ישדאל לקיים את הסגד בעלייה ל...

א מקדש

ב פסגת הר

ג אדמון

ד מגדל

5. באתיופיה נהגו בַּתָּה ישואל לקיים את הסגד בעלייה ל...

× מקדש

✓ פסגת הר

× ארמון

× מגדל

מאז שעלו לישראל נוהגים בַּתֵּה ישראל לקיים את הסגד ב... 6.

א מוזיאון יהדות אתיופיה

ב הר מירון

ג ירוֹ-סֶלֶם – בטיילת אדמון הנציב

ד ירוֹ-סֶלֶם – ברחבת הכותל

ה תשובות ג+ד נכונות

מאז שעלו לישראל נוהגים בַּתֵּה יִשְׂרָאֵל לִקְיִים אֶת הַסֵּגֶד ב...

6.

✗ מוזיאון יהדות אתיופיה

✗ הר מירון

✗ יְדֻּסְלֵם - בטיילת אדמון הנצי"ב

✗ יְדֻּסְלֵם - ברחבת הכותל

✓ תשובות ג+ד נכונות

מה הסיבות לעלייה לדאש ההר בעת התפילה בסגד?

3.

א זכר וסמל למעמד הר סיני

ב ראש ההר יותר נקי וטהור

ג המאמץ שבטיפוס הוא חלק מתענית הסגד

ד תשובות א + ב נכונות

מה הסיבות לעלייה לדאש ההר בעת התפילה בסגד?

3.

✗ זכר וסמל למעמד הר סיני

✗ ראש ההר יותר נקי וטהור

✗ המאמץ שבטיפוס הוא חלק מתענית הסגד

✓ תשובות א + ב נכונות

8. את התפילות מובילים הנהנים. כיצד מנונה הנהן?

א כהן צדק

ב קיים

ג בן אהרון

ד שלמה המלך

את התפילות מובילים הנהנים. ניצד מנונה הנהן?

8.

× כהן צדק

✓ קיים

× בן אהרון

× שלמה המלך

9. התורה של בְּתָהּ יִשְׂרָאֵל נקודות:

א אודית

ב תורה

ג אודה ותפילה

ד חומש ישראל

התורה של בְּתָהּ יִשְׂרָאֵל נקודות:

9.

אודית ✓

תורה ✗

אודה ותפילה ✗

חומש ישראל ✗

10. השפות המדוברות של בְּתָהּ ישראל הן אמהרית ותג'רית. מהי שפת הקודש?

א ארמית

ב געז

ג אמהרית

ד שמית

10. השפות המדוברות של בְּתָהּ ישראל הן אמהרית ותג'רית. מהי שפת הקודש?

✗ ארמית

✓ נעז

✗ אמהרית

✗ שמית

ביום הסגד נוהגים בתה ישראל:

11.

א לקיים סעודה גדולה מהבוקר ועד הערב

ב להכין בבית אוכל עם המשפחה כדי לקיים מצוות הננסת אורחים

ג לעלות ברגל מתל אביב ירושלים

ד לצום במהלך היום ובסוף התפילות לקיים סעודה

ביום הסגד נוהגים בתה ישראל:

11.

✗ לקיים סעודה גדולה מהבוקר ועד הערב

✗ להכין בבית אוכל עם המשפחה כדי לקיים מצוות הכנסת אורחים

✗ לעלות ברגל מתל אביב לירושלם

✓ לצום במהלך היום ובסוף התפילות לקיים סעודה

ניצוד נוהגים לשבוע את הצום

12.

א הקייסים מבוזנים על הזאבן, בוצעים ומחלקים לציבור

ב שותים מים ממעיינות בהרי ירוֹסלם

ג אוכלים פרי חדש והקייסים מבוזנים שהחיינו

ד הצום מסתיים עם רדת החמה ללא טקס או תפילה מיוחדים

ניצוד נוהגים לשבוע את הצום

12.

✓ הקייסים מבוזנים על הזאבן, בוצעים ומחלקים לציבור

✗ שותים מים ממעיינות בהרי ירוֹ-סלם

✗ אונלים פרי חדש והקייסים מבוזנים שהחיינו

✗ הצום מסתיים עם רדת החמה ללא טקס או תפילה מיוחדים

מהם היסודות המונחיים של הסגוד?

13.

א מסמל ומזכיר את מעמד מתן תורה בהר סיני

ב תזכורת לחידוש הברית והנאמנות לתורה ומצוותיה (כמו בתקופת עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון)

ג חזרה בתשובה (בניגוד ליום הכיפורים בו כל אחד מתפלל על עצמו, הפעם בקשת התשובה הנה של הקהילה כולה)

ד כל התשובות נכונות

מהם היסודות המונחיים של הסגוד?

13.

- ✗ מסמל ומזכיר את מעמד מתן תורה בהר סיני
- ✗ תזכורת לחידוש הברית והנאמנות לתורה ומצוותיה (כמו בתקופת עזרא ונחמיה בימי שיבת ציון)
- ✗ חזרה בתשובה (בניגוד ליום הכיפורים בו כל אחד מתפלל על עצמו, הפעם בקשת התשובה הנה של הקהילה כולה)
- ✓ כל התשובות נכונות

הסגז התקיים בפעם הראשונה בתקופת

14.

א דוד ושלמה

ב בראשית ושמות

ג עזרא ונחמיה

ד הלל ושמאי

הסגז התקיים בפעם הראשונה בתקופת

14.

דוד ושלמה ✕

בראשית ושמות ✕

עזרא ונחמיה ✓

הלל ושמאי ✕

הסגד הוא חג חיזוש הבורית. למה צדין לחדש את הבורית?

15.

א לחזק את האמונה

ב לשמור על קשר עם יהודי התפוצות ומדינת ישראל

ג לשמור על הזהות הדתית, הרוחנית והקהילתית של בְּתָהּ ישראל

ד תשובות א + ג נכונות

הסגד הוא חג חיזוש הבורית. למה צדין לחדש את הבורית?

15.

✗ לחזק את האמונה

✗ לשמור על קשר עם יהודי התפוצות ומדינת ישראל

✗ לשמור על הזהות הדתית, הרוחנית והקהילתית של בְּתָהּ ישראל

✓ תשובות א + ג נכונות

המרכז למורשת יהדות אתיופיה
The Ethiopian Jewry Heritage Center

ምስጋና እና ሰላምታ | תודה וברכה